

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana, Poljanska c. 12, pošt. pr. 104.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1—Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 2/25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 170.

V Mariboru, sredo 15. decembra 1926.

Leto I.

Enoten nastop — sigurna zmaga.

V tej volilni borbi bo torej razredno zavedno delavstvo nastopilo enotno. Tako v ljubljanski, kakor tudi v mariborski oblasti so se zastopniki razrednih delavskih skupin »Enotnost«, »Zedinjenje« in naše stranke sporazumeli za skupen nastop pri volitvah na skupni kandidatski listi in na podlagi skupnega volilnega in akcijskega programa. V Mežiški dolini so se temu sporazumu pridružili tudi pristaši »Naprejeve« skupine. Istotako v Celju in in v Slovenjgradcu. Kdor bi izmed pristašev te skupine skušal eventualno še motiti delo delavskega sporazuma in zedinjenja, bo neusmiljeno pogažen. Že dolgo ni šel proletarijat pod tako ugodnimi aspiracijami in s tako odločno in soglasno voljo v skupno borbo, kakor pri teh volitvah. Velika zmaga je pravzaprav že tu, je v tem, da so se po tolikih letih hudih razcepov in srditih notranjih bojov pristaši raznih delavskih skupin našli končno spet v eni fronti, se združili za skupno borbo proti skupnemu sovražniku.

Ta sporazum je za naše prilike ogromnega pomena toliko z ozirom na te volitve, kakor tudi z ozirom na nadaljni razvoj delavske borbe in razredne socialistične akcije in popolnega sindikalnega, duhovnega in političnega zedinjenja vsega našega proletariata z desne in leve. Zlasti pomemben je sporazum s skupino

»Enotnost«, ki predstavlja, poleg naše stranke, številno in ideološko, najjačjo silo ter razredno in revolucionarno najjasnejše opredeljeno strujo v delavskem pokretu Slovenije.

Pozdravljamo ta sporazum, dobro se zavedajoč, da stopa z njim naše delavsko gibanje v novo dobo naglega podviga in napredka, v dobo, ko bo proletarčeva volja spet močnejša in močnejše odločevala v dobi, ko ne bodo mogle več buržuazne stranke begati delavske volilne in utrjevati na njihov račun svoje skrahirane politične pozicije.

Objavili bomo zapored v našem listu osnove tega sporazuma, programne točke, na katerih so se zastopniki razrednega delavstva združili. Te osnove se gibljejo v okviru marksističnega socializma, uvažujoč kontingentne domače prilike, razvojno fazo našega splošnega gospodarskega in političnega življenja. Vsak razredno zaveden in marksistično vzgojen delavec bo lahko z mirno zavestjo šel v predstoječo volilno borbo v duhu teh zahtev in tega programa.

Naše delavstvo pojde složno v boj, držeč se disciplinirano in iskreno sklenjenega dogovora.

Enotni nastop vsega delavstva nam je sigurno jamstvo zmage.

Na delo!

Živela delavska enotnost!

Delavstvo v ljubljanski oblasti nastopi enotno.

Ljubljana, 12. dec.

Razgovori med zastopniki naše stranke, skupin »Zedinjenje« in »Enotnost« so se povoljno zaključili. Razredno zavedno delavstvo nastopi pri volitvah enotno, z eno edino delavsko kandidatsko listo. Zastopniki imenovanih skupin so bili mnenja, da spada marksistično opredeljeno delavstvo skupaj, da mo-

ra složno v volilno borbo, odklonilo je pa vsako paktiranje z nemarksističnimi takozvanimi delavskimi skupinami. Sklep, da nastopi zavedno delavstvo v naši oblasti končno vendarle enotno, je izzval med proletariatom silno navdušenje in izglede za naš uspeh pri volitvah so izredno dobri.

Trboveljski proletarijat za skupni nastop pri volitvah.

V sredo, dne 8. t. m. se je vršila pri nas srezka konferenca vseh delavskih skupin in sicer »Enotnosti«, »Zedinjenja«, naše stranke in »Bernotovcev«. Na dnevnem redu je bilo vprašanje skupnega nastopa pri oblastnih volitvah.

Zastopniki vseh navzočih skupin

so pristali na skupen nastop pri oblastnih volitvah, le »Bernotovci« so to odklonili, nakar so morali naglo zapustiti konferenco. Za nosilca liste je bil izvoljen trboveljski župan sodrug Sitar. Tako je bil končno tudi pri nas storjen korak naprej h konsolidaciji delavskega pokreta.

Tudi mežiško delavstvo odobrava sporazum in pojde enotno v volilni boj.

Šoštanj, 12. dec.

V nedeljo se je vršila tu dobro obiskana konferenca delavskih skupin iz cele Mežiške doline. Bili so navzoči zastopniki vseh delavskih skupin. Ves potek debate je pričal, da si delavstvo želi absolutno enotnega nastopa pri volitvah, da ne mara več razkolnikov, da se hoče boriti pod skupno razredno socialistično zastavo za zmago delavske stvari. Navzoči delegati so soglasno sklenili, nastopiti pri volitvah enotno s skupno kandidatsko listo. Na

volišču mora biti ena sama delavska volilna skrinjica!

Konferenca se je zaključila ob splošnem navdušenju in živio-klici na delavsko razredno enotnost!

V nedeljo se je vršila konferenca vseh marksističnih strank v Zadržnem domu v Šoštanju. Zastopani so bili delegati: od naše stranke 11, od SDSJ in skupine »Enotnost« 4, zastopnik našega oblastnega odbora je bil s. Komavli in za-

stopnik KDZ s. Leskošek iz Celja. Skupno je bilo 22 delegatov.

Kar pa je bilo najbolj razveseljivo, je to, da so bile zastopane vse marksistične grupe in vse so imele željo za enoten nastop. Vsi govorniki so naglašali, da nas le skupni nastopi lahko rešijo iz razdrapanih razmer. Po trdih in ostrih debatah je prišlo končno do sledečega enotnega sporazuma: 1. nosilec liste bo s. Moderndorfer, učitelj v Mežici; 2. s. Koradej Ant., sedlar, Šoštanj; 3. s. Polanc, rudar iz Velenja. — Za namestnike so bili izvoljeni: 1. s. Krajnc Franc, posestnik v St. Tilj-Mislinje; 2. s. Rauter Leopold, uradnik OUZD v Slov. Gradcu; 3. sodr. Lekš Jože, rudar, Velenje.

Sodrug-trpini! V našem srcu je prišlo do zedinjenja med delavci in kmeti in enotni gremo v volilni boj, kot da bi bili na novo prerajeni. Po grdi, nesramni razdrapanosti smo prišli zopet skupaj. Uvideli smo, da nam nič ne koristi medsebojno preklanje in prepiranje za žabjo volno, ampak le skupno delo nas lahko reši popolnega pogina. Bič, katerega smo spleтали sami, je padel po lastnih ramenih. Ali sedaj, ko smo že malo spregledali, bomo vzeli bič in zavijetli nad glavami kapitalističnih pijavk in rekli bomo: Do tu sem in nič dalje! Gorje pa onemu, ki bi se zoperstavljal zahtevi delavstva!

Sedaj pa na delo, na agitacijo! Naj živi enotni nastop delavstva in kmeta! Naj živi socializem!

Naša kandidatska lista za dravograjski okraj.

Danes je bila kot 2. vložena skupna kandidatska lista socialističnega

Delavstvo v rajhenburškem revirju za enotnost.

Brežica, 12. decembra.

Sreska konferenca, ki se je vršila dne 8. decembra t. l. v Brežicah v svrhu skupnega nastopa vseh marksističnih skupin pri volitvah v oblastne skupščine, je bila po razcepu v 5 letih ta dan prvič po svojih delegatih zelo dobro obiskana.

Na tej konferenci so bili zastopani rudarji, železničarji, tovar. delavci, mali kmetje, sploh ljudje, ki občutijo potrebo, da se potegujejo za svoje pravice, ki nam jih buržuazija krati. Bili so sami taki, ki živijo od dela svojih rok.

Želja po združitvi vseh marksističnih skupin se je na tej konferenci med člani pokazala v taki meri, kot še nikoli doslej. Podali smo si svoje žuljave roke, izvolili smo kandidata in namestnike, ter postavili kandidatsko listo za naš okraj. Sodrug, sedaj pa tudi skupno na delo med delavstvo in kmete, da iztrgamo meščanskim strankam naše ubogo delavstvo, kojega so preslepili z vero in nacionalizmom. Zlasti bo treba v tem oziru nastopiti pri nas na Seno-

proletariata rdeče mežiške in drav-ske doline.

Kandidati:

Möderndorfer Vinko, učitelj v Mežici, Kuhar Lovro, uradnik v Guštanju, Lahornik Ferdo, kovač na Muti.

Namestniki:

Juh Luka, delavec v Guštanju, Lorberg Albert, kovač v Žerjavu, Trebovc Franc, rudar v Munšeniku.

Naša Socialistična stranka je s tem pokazala, da ji ne gre za mandate, ampak za to, da končno enkrat nehajo vsi spori, da se izravna vsa nasprotja, ki so doslej v socialističnem delavskem gibanju postojala. Skupni volilni boj naj bo le predprava za upostavitve enotne Socialistične stranke v okviru naše Socialistične delavske Internacionalne. Prepričani smo, da bodo oni sodrug, s katerimi smo se našli v tem volilnem boju, istotako iskreno in pošteno delali na tem, da bo čimprej končana trnjeva pot delavskega razreda v državi. Našim organizacijam in zapnikom priporočamo največjo disciplino. Če nas bo ta skupni nastop pripeljal do cilja, ki ga imamo pred seboj, do združitve, potem žrtve, ki jih je doprinesla naša Socialistična stranka, niso prevelike. Gorje pa onemu, ki bi socialistično delavstvo v tem oziru prevaral. Zato sodrug in sodružice, vi vsi, ki ste žrtve doprinesli in ki ste s stranko živeli in za njo delali v najtežjih časih, vi ste poklicani, da budno pazite in varujete čast in ugled naše SSJ, vse dotlej, dokler se naše želje ne uresničijo.

vem med rudarskim delavstvom. Našim demokratom je dobro došla redukcija, ki so se je poslužili in kazali svojo moč, da, »kdor je pri njih organiziran, ta ne bo odpuščen in da se naj ne boji, da bo ob delo in kruh«. Na tak način so dobili v svojo otrovno organizacijo ono delavstvo, ki je v strahu za svojo eksistenco in vsled nezrelosti pristopilo k njim, a mirnim srcem nam lahko verjame, da so v srcu socialisti, ne pa fašisti. Lepi se vam kažejo samo zato, da se izogogne tistega šikaniranja, ki ga v nasprotnem slučaju doživijo.

Njih organizacija se bo držala toliko časa, kot sv. Jurija sneg, malo vetra in že skupni; tako bo izginila tudi slavna laži-demokracija iz Senova.

Sodrug, čim bolj bomo delali za združitve vseh marksističnih skupin, tem preje bo konec bojazni pred fašisti. Vsi naši somišljeniki na delo, na agitacijo za našo sveto proletarsko stvar. V slogi je moč! Delavci v Senovem združite se v eno pravo proletarsko organizacijo, katera stoji na temeljih marksizma.

Nikola Pašić.

Nenadna smrt Nikole Pašića je močno presenetila ves jugoslovanski in zunanji politični svet. Nikola Pašić je bil nedvomno velika politična osebnost, državnik izrednega štila, skozinsko zgodovinska postava. Socialisti smo bili vedno nje-

govni hudi in nepopustljivi politični nasprotniki, kajti povoda smo imeli dovolj, da smo bili z njegovim javnim in državnim delom skrajno nezadovoljni. To nas vendar ne sme motiti, da ne bi priznali temu staremu, spretnemu in izkušenemu bur-

zuaznemu politiku njegove nena-
vadne državniške sposobnosti. Pa-
šić je v svoji starejši dobi krenil
bolj in bolj na desno, nastopal če-
šče skrajno reakcionarno, dasi je v
svoji mladosti izpovedoval skrajno
revolucionarne nazore, živel močno
pod vplivom velikega ruskega re-
volucionarja, anarhista Bakunina,
kateręga ideje je skušal presaditi
na domača srbska tla. Prvotni poli-
tični, gospodarski in socialni pro-
gram srbske radikalne stranke, ki
ga je bil sestavil skupno z velikim
srbskim teoretikom in socialistom
Svetozarjem Markovićem, nosi na
sebi v marsičem to bakunistično
obležje. Pašić se je kasneje v mar-
sikaterem pogledu izneveril svojim
prvotnim ideološkim stremljenjem,
ostal je pa nepokolebljiv v zahtevi,
da se mora dotlej avtokratično vla-
dani Srbiji zagotoviti ustavnost in
demokracijo, pritegniti k soodloče-
vanju pri javnih in vladnih poslih
tudi široke mase naroda. Tudi v tej
obliki in po tej poti je Pašić močno
rušil stare tradicije in ustanove, ru-
šil zlasti moč in premoč dvorske
klike v Srbiji. Ob političnem na-
stopu Pašića in njegove stranke je
bil pravzaprav v Srbiji edini vlada-
joči sloj ona tenka plast parasitov
in privilegirancev, ki so se zbirali
okoli dvora in se skrivali za tedaj
kraljevo osebo. Potom probuje-
nega ljudstva, parlamenta in gospo-
darskega razvijanja se je tudi v
Srbiji končno pojavil neki srednji
sloj, se pojavila tudi buržuazija in
kapitalizem — za njim pa razedi-
njene in eksploitrane, a vendar po-
litično se probujajoče mase delov-
nega ljudstva. V notranji politiki je
Pašić delal dosledno na razvijanje
tega socialnega procesa, rušeč do-
lejši vsemogočno oblast poedinčev.
To potezo je trdovratno držal do
kraja. V zunanji politiki je pa delal
na ustvaritvi večje in večje skupne
države, delujoče neprestano na raz-
širitvi Avstrije. Napravil je tudi v
zunanji politiki marsikatero hudo
napako, največja izmed vseh je pa
bila ona iz leta 1912, ko se je prva
balkanska vojna proti Turčiji izpre-
vrgla v krvavo, usodno medsebojno

klanje med Srbijo in Bolgarijo. Ne
vemo, v koliko je bil samo Pašić
kriv one nesrečne bitke ob Bregal-
nici, vemo, da je Pašić imel nekoč
vendar v vidu mir na Balkanu —
srbsko-bolgarski spor je pa možnost
tega miru pokopal za dolgo vrsto
let. Posledice so se pokazale v sve-
tovni vojni in se kažejo še danes.

Bilo kakorkoli, Pašićovo delo in
življenje ostane dolgo tesno spojeno
z nastajanjem jugoslovanskega na-
roda, z njegovim državnim in dru-
žabnim konstituiranjem, z njegovim
uveljavljanjem v nacionalnih, poli-
tičnih, kulturnih in tudi socialnih
borbah naprednega sveta.

Morda je res, da je bila zadnja
leta njegova osebnost bolj na potu
neizbežnemu naglednemu razvoju
notranjih prilik, res je pa tudi, da
tisti, ki so mu nasledili na krmilu
države še predno je umrl, so se po-
kazali še vse bolj reakcionarni,
skozinsko nesposobni, nedemokra-
tični in servilni.

Buržuazna Jugoslavija je izgu-
bila svojega najposobnejšega dr-
žavnika, radikalna stranka, ki je
pravzaprav doslej vodila vso držav-
no politiko, pa svojega najbolj avto-
ritativnega voditelja. Občutila se bo
v tem meščanskem svetu še dolgo
Pašićeva izguba. Radikalna stranka
se bo sedaj najbrže radikalno raz-
cepila in marsikatero zlo, ki je osta-
lo doslej prikrito, se bo pokazalo v
vsem svojem nevarnem obsegu in
pomenu.

V pravni državi.

V vseh šolarskih bukvah, v vseh
domoznanstvenih in zemljepisih stoji
na prvem mestu zapisano, da je Ju-
goslavija pravna država. Pa uče šol-
larja, vtepa jo v glavo šolarke zmo-
tno trditve, da postopajo oblastniki
strogo po pravici in brez ozira na
levo in desno deli pisani in veljavni
zakon jugoslovanske državljanom
neskaljeno in pridobljeno pravico.

Včasih pa le bruhne na dan tudi
druga, gornjemu nauku diametralno
nasprotna resnica. Že Radić sam ve
tudi še sedaj povedati o kundakih
kundačenju, pendrekih in pendre-

čenju. Pa se mož pritožuje, da tudi
sporazum še ni postavil v naši državi
Pravice na svoje mesto. Da služi še
vedno Pravica za veliko surovino,
neodgovornim žandarjem, policijskim
pisarjem. Pravimo le: revež, kdor
okusi blagodat take žandarske Pra-
vice.

Pa še nekaj se uče otroci o naši
državi. Jugoslavija je tudi svobodna
država. Svoboda, klic napredka je,
pravijo, temelj naši edinstveni, s krvjo
in nešteti človeškimi žrtvami zgra-
jeni Jugoslaviji. Svoboda, ponos dr-
žavljana, je v naši državi ustavna
pravica.

Tako uče, tako pridigujejo in tako
ponavljajo šolarčki. Kakšno razočar-
anje za te revčke, kako jih bo dru-
gače poučilo življenje.

Samo en vzgled:

V slavno beograjsko glavnačo so
vtaknili dva siromaka. Oba je živ-
ljenje, beda in revščina, zavedlo na
stranpota. Večkrat že v zaporu, za
vagabunda so ju imeli vpisane v poli-
cijskih analih. Tokrat pa ju je žan-
darmerija osumila ropa v vlaku. Da
sta v brzovlaku med Vinkovci in
Beogradom izropala potnika, mu vze-
la denar in papirje. Naravno, da treba
tudi take vagabunde zaslišati v
pravni državi. No, in ker živimo v
pravni državi, se je to tudi promptno
zgodilo. Toda, zaslišanje pa je mo-
ralo biti tako, da se je že človeku
lasje. Eden obeh osumljencev je bil
popolnoma nedolžen. Na dan, ko se
je izvršil rop, je bil osumljenec v beo-
grajskem zaporu! Torej najbolj za-
nesljiv alibi! Kljub temu pa je izpo-
vedal pri zaslišanju, da je bil on
ropar, da je on dejansko prav tisto
noč izropal spečega potnika in on
sam je pobral potniku denar.

Tako priznanje je teveda zado-
ščalo za obtožbo in skoro bi zado-
ščalo tudi za obsodbo in par let kaz-
nilnice bi bilo plačilo za uspeli rop.
Na glavni razpravi pa je dobil obto-
ženec toliko poguma, da je vendar
povedal, da je bil tiste čase na var-
nem zaprt v beograj. zaporih in zato
pač ni mogel storiti očitanege ropa.

Kratka je ta zgodba. Vendar zna-
čilna. Torej: mož podpiše pri zasli-
šanju zase strašno obtožbo in nihče
pri glavni razpravi ni vprašal: zakaj
Sodišče je sicer izreklo, da podpisani
zapisnik je neveljaven, vendar pa ta
ni in ne more biti dovelj. Tak način
zaslišanja in izpovedovanja je bil
moderen v časih, ko je pravnik-
izslednika nadomeščala natezalnica,
ko je pravno sigurnost in zanesljivost
reprezentirala mučilnica. V pravni,
rečemo pravni državi, pa je to škan-
dal, svetovni škandal!

Smo moderna država, smo na-
predna država. V zunanjem svetu se
prezentiramo in predsednika s slabo
francoščino reprezentira, v Ženevi
naš zunanji minister. Pri tem pa je
gori opisani dogodek za nas postran-
ska in ne več zanimiva dogodivščina.

Kedaj bo konec teh in takih od-
vratnih metod? Kdo se bo našel, ki
bo vpostavil tudi v naši državi pravi-
ni red in pravno varnost? Unificira-
no in kostificirano. Sestavljamo in
debatiramo procesne rede, praksa pa
kaže, da znajo politični pisarji in se-
kretarji dokazati nedolžnemu držav-
ljanu ogabni rop na spečem potniku
v brzovlaku!

Naj za konec še pristavimo: Kdor
je bral sodno poročilo o tem nečuven-
em škandalu v beograjski »Politi-
ki«, je moral razumeti in spoznati
eno: obtoženec si ni upal povedati
ni pri glavni razpravi, da so ga
mesto zaslišanja pošteno pretepli in
izsilili s pendreki njegovo priznanje.
Kako bi revež sedel, če bi ne bil do-
kazal alibija s sodnim zaporom!

Upostavite v prestolici najpreje
pravno varnost, potem boste dobili
še prvo poizkusno in začasno legi-
timacijo za reprezentanco v zuna-
njem svetu. Dotlej pa je razburjenje
Narodne skupščine nad lopovščina-
mi fašistovske Italije prazna pena in
smešni bluf.

Škandal z osumljenim revežem ni
osamljen. Ponovno smo že slišali o
teh edinstvenih, nezaslišanih proce-
sualnih postopkih! In kar se je da-
nes zgodilo temu revežu, isto lahko
se zgodi jutri vsakemu drugemu.
Uverjeni smo, da bi celo Korošec pri
takem zaslišanju priznal, da je proti-
državen element! . . .

Italijansko-nemški sporazum.

Med Italijo in Nemčijo se je
sklenil medsebojni arbitražni spora-
zum. Pravijo, da so klavzule tega
sporazuma sestavljene v duhu Lo-
carna, da jih preveva duh najčistej-
še miroljubnosti in da si obe državi
v tej pogodbi zajamčujeta sedanje
državne meje. Če se spomnimo po-
novnih »miroljubnih« izjav Musso-
linija in njegovih najvplivnejših
vladnih listov, moramo v to miro-
ljubnost absolutno verjeti. Pravijo
tudi, da Anglija odobrava ta spora-
zum, da se bo temu sporazumu pri-
družila tudi Rusija itd. Kaj pravi k
vsemu temu Francija, pa ni nikjer
povedano.

Ženevsko zasedanje.

Ženevsko zasedanje Zveze na-
rodov se je zaključilo s precejšnjim
uspehom za Nemčijo. Sklenili so, in
Briand se je temu sklepu menda
pridružil, da se polagoma odpravi
stalna vojaška kontrola nad Nemčijo.
Odslej se to nadzorstvo ne bo
vršilo več stalno in po vojaških or-
ganah Francije, marveč le od slu-
čaja do slučaja in to po medzavez-
niški komisiji Zveze narodov. Nad-
zorstvo bo vršilo torej samo Dru-
štvo narodov, katerega polnovredna
članica je tudi Nemčija, ki bo tedaj
v tem slučaju kontrolirala samo
sebe.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Žalostno strese z glavo, prižge cigareto in
se vsede poleg mene.

»Lačen sem,« reče, »da bi kamenje jedel.«

V prihodnjem trenutku je že vstal in iskal
kamen. Vrnil le je z njim in razbil izložno okno.
»Sicer je pritiščje in ne posebno dobro,« je
rekel, ko mi je pomagal zlesti v narejeno luknjo.
»ali to je vse, kar lahko narediva. Vi boste ne-
koliko spali, jaz pa grem na poizvedbe. Rešil
vas bom, ali moram imeti čas, mnogo časa —
da nekaj pojem.«

Bila je sedlarska prodajalna. Naredil mi je
ležišče iz konjskih odej v privatni kontori, ki je
bila v ozadju. Dasi sem popolnoma razbita, se
me loti še silni glavobol. Bila sem vesela, da sem
lahko zaprla oči in zaspala.

»Vrnem se,« so bile njegove besede, ko je
odhajal. »Nimam upanja, da dobim avtomobil,
ali nekaj prinesem gotovo za jesti.«

In to so bile poslednje besede za tri leta,
predno sem zopet videla Garthwaita. Mesto, da
bi se vrnil, je bil prenešen v bolnico. Prestrelili
so mu pljuča in vrat.

24. Halucinacije.

Od tiste noči, ko sem potovala iz New Yorka
v Chicago, nisem zatislila svojih oči. Vsled tega
in vsled onemoglosti se me je polotil globok
spanec. Bila je noč, ko sem se prvič zbudila.

Garthwaite se ni vrnil. Svojo uro sem zgubila in
nisem vedela, kako pozno je. Ko sem tako ležala
z zaprtimi očmi, sem slišala zopet tiste zamolkle
glasove daljnih eksplozij. Pekel je še vedno div-
jal. Splazila sem se k odprtini. Odsev strašnih
požarov je razsvetljeval ulico, kakor da je dan.
Najdobje pisavo bi lahko čitala z lahkoto.
Dalje doli so prasketale ročne granate in slišalo
se je stresanje strojin. Od daleč pa je bobnela
cela vrsta težkih eksplozij. Splazila sem se zopet
nazaj k mojim konjskim odejam in zopet zaspala.

Ko sem se zopet zbudila, je padala blede-
žolta svetloba skozi odprtino. Bilo je svitanje
druga dne. Šla sem k odprtini. Zrak je bil na-
pojen z dimom. Tam na drugi strani ceste oma-
huje nesrečen suženj. Roko pritiska na svojo
stran in za njim je krvava sled. Njegove oči
tavajo sem in tja. Bile so polne suma in bojazni.
Enkrat je ravno pogledal naravnost k meni. Na
njegovem obrazu je ležal mračen izraz razdra-
žene zveri. Videl me je. Ali med nama ni bilo
nič sorodnega, ker počenil je in se odplazil stran.
Od nikoder ni pričakoval več nobene pomoči. Bil
je helot v velikem lovu, ki so ga gospodje upri-
zorili. Vse, kar je pričakoval, kar je iskal, je bila
kaka jama, da zleze vanjo in se skrije, kakor
žival. Oster zvok prihajajočega bolniškega voza
mu je dal sunek. Ali bolniški vozovi niso bili za
njemu enake. Z bolestinim stokom je planil k
nekim vratom, da se skrije. Nekaj minut pozneje
se je pokazal zopet in se opotekal obupno naprej.

Vrnila sem se k svojim konjskim odejam in
čakala eno celo uro na Garthwaita. Glava me ni
prestala boleti in me je bolela vedno huje. Samo

z velikim naporom volje sem bila sposobna od-
pirati oči in gledati okrog. In z odpiranjem oči in
gledanjem okrog se me je polasčala neznošna
bolečina. Tudi kri je silno udarjala v mojih
možganih. Bolna in opotekajoča sem se splazila
skozi polomljeno okno na ulico. Iskala sem ne-
hote in tipajoč izhod iz te strašne klavnice. In
lotile so se me halucinacije. Moji spomini na to,
kar se je zgodilo v tistih urah, so samo spomini,
ki jih ima človek po težkih, z moro otežajočih
sanjah. Mnogo dogodkov se je vtisnilo ostro v
moje možgane. Ali med temi neizbrisnimi slikami,
ki sem jih videla in doživela, leže presledki, iz
katerih je zavest izginila. Kaj se je v tistih pre-
sledkih zgodilo, ne vem in tudi ne bom nikdar
vedela.

Spominjam se, da sem se na oglu ulice spod-
taknila ob noge nekega človeka. Bil je ubogi ne-
srečnej, ki se je plazil mimo mojega skrivališča.
Kako jasno še vidim njegove uboge, pomilovanja
vredne koščene roke, ki so ležale po tleh —
roke, bolj podobne podkovam in kleščam, kot
rokam, čisto zmrznjene in izkažene vsled dela,
ki so ga delale celo življenje. Mesto dlani je bila
mozolasta koža, debela malone pol palca. In ko
sem se zravnila in šla dalje, sem videla obraz
nesrečnejša in videla sem, da še živi; zakaj nje-
gove oči so gledale slabotno za menoj in videle
so me zares.

Nato je sledila dobrodejna praznina. Zave-
dala sem se in ničesar nisem videla, nego sem
bežala naprej, iskajoč rešitve. Moja druga
njam podobna prikazen je bila tiha, krvava
ulica.

Madžarske takozvane volitve.

Kakor smo zadnjič poročali, se je Bethlenovi vladi posrečilo zmagati pri zadnjih absolutno svobodnih volitvah takorekoč plebiscitarno. Skoro polovico vladi udanih poslancev je bilo namreč že vnaprej izvoljenih, ker ni bilo v njihovih volilnih okrožjih sploh nobenih protikandidatov. Odnosno protikandidati so bili, toda neodvisna ogrska sodišča niso hotela priznati zdaj iz tega, zdaj iz onega razloga njihove kandidatne liste in vlada je zmagala. Jako enostavno. Sedaj so pa končno znani rezultati tudi iz onih okrožij, v katerih so bile vendar priznane tudi nekatere opozicijske liste in rezultat je pač tak, kakor je bilo v madžarskih beloterorističnih prilikah pričakovati: meščanska opozicija je skoro popolnoma propadla, socialni demokrati so pa rešili vsaj polovico svojih prejšnjih poslanskih mandatov. Tako je uspelo modremu Bethlenu zagotoviti svoji vladi večino v imenu »suverena« madžarskega naroda.

Socialna politika dunajske občine.

Največje kopališče Evrope.

Dunaj, 12. dec.

Že zadnjič smo omenili v našem listu novo kopališče na Dunaju, ki je največje kopališče v Evropi. Bilo je to poročilo o delavski olimpijadi letos na Dunaju. Danes hočemo poročati bolj obširno o tem novem kopališču, ki je že širšim slojem na razpolago in katerega je zgradila socialna demokratična občina, torej občina, ki je v rokah ljudi, zaradi katerih bi se v naših slovenskih in jugoslovanskih občinah picalo na pomoč ne le gerenta ali komisarja, temveč tudi najrnejšega vraga, da jih razžene.

Novo kopališče, nazvano »Amalienbad« je bilo odprto dunajskemu prebivalstvu letošnjo poletje. To kopališče, ki je najmoderneje opremljeno, se nahaja v desetem okraju na Reumannsplatzu (poprej Bürgerplatz). Že procelje samo naredi na obiskovalca silen vtis, saj ga krasi šest umetniških kipov.

Iz vestibula vode dvoje glavnih stopnic do različnih kopeli. So tudi dve dvigalci na razpolago, da ni treba obiskovalcem sploh po stopnicah. Tu so kopeli vseh mogočih vrst, n. pr. električne, plinske, ogljive, kisikove, močvirnate, pršne in še druge. Velik je zlasti prostor za plavanje, največji v kopališču. Ta prostor je 33,5 metrov dolg in 12,5 metrov širok in je opremljen z vsem, kar moderni plavalni šport zahteva. Vodna globočina v plavalnem prostoru znaša 4,80 metrov. Za otroke je poseben oddelek za plavanje. Obiskovalci plavalne dvorane imajo na razpolago 505 kabin. Kabine so tako nameščene, da se pride z enih vrat do plavalne dvorane, z drugih pa nazaj do kabine. Do plavalnega oddelka moraš bos. Vsak obiskovalec tega oddelka si mora še pred vstopom v plavalno dvorano umiti noge. Zato so prirejene v posebnih prostorih pršne kopeli itd. Strehla plavalne dvorane se v nekoliko minutah lahko odpre, tako, da obiskovalci tega oddelka pri lepem vremenu plavajo kar pod milim nebom. V slučaju slabega vremena se ravnotako hitro streho spet zapre.

V kopališču samem se nahajajo tudi različni službeni prostori, ordinacijska soba, prostori za nego telesne lepote, prostor za osvežitev, oddih in

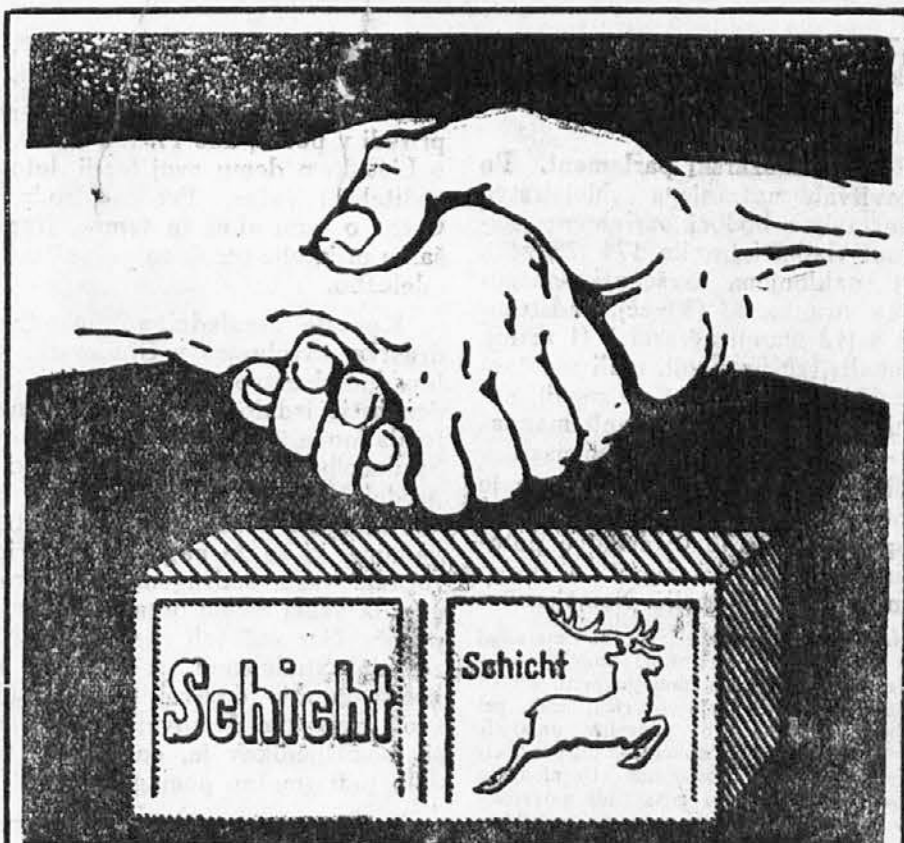
drugi prostori. V kopališču je prostor za 1300 obiskovalcev.

Za zidavo tega kopališča je bilo treba 430 vagonov cementa, 2000 vagonov betonskega peska in 910 vagonov opeke, poleg velike množine železa in drugih stavbenih potrebščin. Dolžina cevi znaša 35 kilometrov.

Že pri vstopu do obsežnega vestibula prevzame obiskovalca občudovanje za to krasno delo moderne tehnike in modernega duha. Na levo in na desno od glavnega vhoda so čakalnice za obiskovalce, vodijo impozantne stopnice k dvema nadstropjima, v katerih so nameščene vsakovrstne kopeli. Zidava tega velikega spomenika in simbola kulturnega napredka delavskega razreda, je trajala tri leta. Kopališče nosi ime sodružice Amalije Pölzerove, neumorni boriteljici za boljšo bodočnost delovnega ljudstva.

Z dnem, ko je bilo kopališče izročeno splošni uporabi, je mogoče trditi, da si je socialistična uprava mesta Dunaja zgradila trajni spomenik na polju kulture delovnega ljudstva. Pa so se kljub temu našli nevoščljivci in nasprotniki grandiozne ideje. V meščanskih listih se je napadalo občinsko upravo mesta Dunaja in ji očitalo, da v dobi splošne bede propagira luksuz in razmetava občinsko imovino. Ti napadi so pa škodovali le napadalcem, ker za dunajsko občinsko upravo stoji delovno ljudstvo, ki se dobro zaveda, da meščanstvo tega kopališča ne potrebuje, da ga pa potrebuje delavstvo in srednji stan, ki ne moreta v morskala in druga draga kopališča. To krasno kopališče se nahaja v sredini dunajske proletarskega okraja tudi zato, ker je od proletariata. Tudi večina novih stanovanjskih palač, ki jih meščanski tisk zasmehljivo nazivlja vojajnice, je zgrajeno za potrebo delovnega ljudstva.

Z dozidanjem tega kopališča, ki je razmeroma za majhno vstopnino dostopno najširšim slojem delovnega ljudstva, je socialna demokratična občinska uprava na Dunaju izvršila

Nerazdružna

sta Jelen in Schicht,

znaka edino pravega Schichtovega mila.

Jedro in jamstvo čistosti in izbornosti.

Varuha perila in rok.

Sovražnika truda in muke.

Ne verujte nikomur, da je drugo milo „prav tako dobro“!

Ostanite pri tem, kar se je skozi 77 let izkazalo za najboljšje.

koristno in veliko delo, ki ga občuje ves resnično napreden svet. Na to delo svojih občinskih zastopnikov je dunajsko delovno ljudstvo lahko ponosno. Socialistična občinska uprava je s tem pokazala, da zna prak-

tično reševati ne samo gospodarsko in socialna, marveč tudi kulturna in higijenska vprašanja delavstva. Ona je obenem pokazala, da je tudi v težkih gospodarskih časih mogoče storiti veliko koristnega za ljudstvo.

Dnevne novice.

Radić o Pašićevi smrti. Zagrebškim listom je Radić izjavil, da bo po Pašićevi smrti lažje delati za politiko narodnega sporazuma. Pri Radiću je še celo smrt v zvezi s politiko dalekovidne in narod osrečujoče politike hrvaško seljaške in sbrsko radikalne politike narodnega sporazuma. Radić tirja sedaj vlado, ki naj bi začela urno delati za poplavljenec in za tiste seljake, ki so bili obsojeni na denarne kazni, ker so kadili tobak iz raznega vrta. Sploh se dela za najbolj prešetne stvari in da se donesejo zakoni o tem in onem itd. itd. Pašić je molčal do smrti, Radić bo pa do smrti govoril.

Jugoslavija se bo pridružila italijansko-albanskemu paktu? Spor z Italijo se skuša menda rešiti na ta način, da se s posredovanjem velešil pritegne k italijansko-albanskemu paktu še Jugoslavijo. To naj bi se uredilo s pomočjo raznih pisanih klavzul, ki naj pomagajo to itak zamotano stvar še bolj zamotati. S tem bi se učvrstili medsebojni prijetni odnošaji in odstranile komplikacije.

Mala antanta razpada? Rumunski listi poročajo, da so tamošnji diplomatični in politični krogi v težkih skrbih za nadaljni obstoj takozvane Male antante. V Beogradu zatrujejo sicer, da stoji Mala antanta čvrsto, toda v Bukarešti so drugega mnenja. Rumunija bi najbrže na žejo kake zaveznice rada izkočila.

Demonstracije proti Italiji so se vršile v Zagrebu. Dijaška mladina je demonstrirala pred univerzo in pred ital. konzulatom.

Stavbni krediti za državne uradnike — navaden humbug. Država misli pomagati državnim uslužbencem s krediti do 100.000 Din, seveda le tedaj, ako imajo ti »berači« vsaj 25.000 Din lastnega premoženja. To se pravi protežiranje tistih redkih, ki bi s težavo izčrpali dosednji 12-milijonski fond. Sicer pa mislimo,

da bodo oni tam doli dobili tudi brez lastnih tisočakov kredite, predpisi pa bodo veljali za Slovenijo. Taka pomoč je iluzorna, je navadno izivanje siromašnega državnega uradnika, ki se bo 1. novembra 1927 selil v Sparherd-sobice!

Za ureditev delovnih odnošajev v naših pristaniščih. Kakor znano, se je vršila meseca julija na Sušaku na iniciativo Delavske zbornice v Zagrebu anketa o delovnih odnošajih v jugoslovanskih pristaniščih. Pri tej priliki se je dosegla soglasnost vladnih, delodajalskih in delavskih zastopnikov ter v načelu priznala potreba, da se delovni odnošaji pristaniških delavcev uredijo zakonitim putem. Izvolila se je istočasno posebna komisija z nalogom, da sestavi načrt uredbe, ki naj bi te odnošaje definitivno regulirala in katera naj bi se po končni in sporazumni redakciji predložila kompetentnemu ministru v odobrenje. Ta komisija je zborovala 15. novembra v sušaški mestni posvetovalnici. Navzoči so bili vsi člani komisije, predsedoval je sodr. Pfeifer, referiral sodr. Beker. Po načrtu zagrebške Del. zbornice, ki ga je referent predložil komisiji, se je razvila obširna diskuzija, katere so se udeležili poleg sušaškega župana Kučica, tudi vsi ostali člani komisije. Komisija je sklenila, da se predlog zagrebške zbornice razmnoži in pošlje vsem zainteresiranim korporacijam in institucijam, da se o njem izrazijo, nakar se bo komisija spet sešla, načrt definitivno redigirala ter sklicala ponovno anketo.

Nedeljski »Slovenec« sanja nekaj o avtomobilskih voznih socialistov v svrhu obiska Nemcev, da bi ti vstopili v volilno zvezo z njimi. Odveč bi bilo, da bi mi odgovarjali na take traparije, ker vsak političen otrok ve, da ni govora o volilni zvezi socialistov s kakršnokoli meščansko stranko. Tendencia je jasna. To kar delajo klerikalci, vedo prav dobro pri »Slo-

venu«, da ne bo lahko zagovarjati pred našim »dobrim in vernim ljudstvom«, namreč da sami paktirajo z Nemci, ki so skoraj izključno kapitalisti. Zato je treba iskati opravičbe. Poleg tega je treba še socialistom avtomobile **podtakniti**. To so pravi volilni volilni šlagerji SLS, ki išče pri nemški buržuaziji zveze proti slovenskim delavcem, ki nočejo biti prostovoljni sužnji kapitalizma. Socialisti nimajo pri nas avtomobilov, ker imajo vsled klerikalne politike tako majhne plače, da si še poštene obleke ne morejo kupiti. Pač pa imajo delavci n. pr. v Ameriki in tudi na Angleškem avtomobile, kjer ni klerikalcev in so vsled tega plače saj pet krat tako visoke kot na Slovenskem. K temu samo še pripomnimo: Če so ravno avtomobili najbolj pripravno sredstvo za lov volilnih kalinov, tedaj priporočamo klerikalni stranki, da se kar poslužijo novih mariborskih avtobusov, ki vozijo s tako hitrostjo, da pridejo v 6 urah v Celje. Ako torej klerosi naš svet upoštevajo, tedaj jim bo zmagala gotova!

Atentat na bolgarskega poslanca Atanosova je bil poizkusen na Dunaju. Atentator je član one makedonske organizacije, ki ne odobrava sporazuma Makedonstvujuščih s sovjetsko Rusijo. Za ta sporazum se je pa močno angažiral Atanosov, kar ni bilo sedanjim Ljapčevi vladi prav, in ga je zato hotela po svojem emisarju poslati na oni svet. Atentat se ni posrečil.

Turatti srečno pobegnil. Vodja italijanskih socialistov s. Turatti je dospel z osmimi drugimi Italijani z majhnim parnikom na otok Korziko, da se reši pred fašistovskim zasledovanjem.

Zmaga socialistov pri volitvah v personalna zastopstva avstrijskih žandarjev. Avstrijski žandarji so po večini organizirani socialisti in so dosegli pri volitvah 80 odstotkov vseh oddanih glasov. Kje smo še mi?

78-letno staro je umoril nepoznan morilec v mali vasi na Šlezijskem.

67 ljudi je utočilo glasom poročila graškega »Arbeiterwille« z ladjo »Arauco« v bližini ameriške obali. Rešilo se je le 29 ljudi.

Bodoči madžarski parlament. Po ugotovitvah notranjega ministrstva bo sestavljen bodoči parlament nastopno: vladne stranke 174 (28 več), vladi naklonjena krščansko-gospodarska stranka 33 (8 več), nadstrankarij 8 (12 manj), agrarci 3 (1 manj), nacionalisti 2 (6 manj), mali meščani 1, levičarske stranke 8 (5 manj), socialni demokrati 16 (8 manj) mandator. — O nasilju smo dovolj pisali.

Čičerin v Frankfurtu. Čičerin je odpotoval iz Berlina v Frankfurt. Domneva se, da je Čičerinovo potovanje po Nemčiji v zvezi z novo mednarodno orientacijo Nemčije.

Najstarejše ljudi, ki so že marsikaj prešli in preživeli in si tedaj mogli pridobiti izkušnje, slišimo vedno govoriti, da se pri bolečinah in trganju v križu, udih, pri zobobolu, kaže kot zanesljiv ublažilec skozi 28 let priljubeno domače sredstvo Fellerjev blagodišeči »Elsa-fluid«. Drgnjenje in umivanje z Elsafluidom lajša tudi najvstrajnejše bolečine, krepi in osvežuje mišice in živce, jača utrujene oči, varuje pred nahodom in kljubuje hladnemu zraku. Z vodo pomešan je dober za grgranje, za grlo in usta. Od znotraj in od zunaj močnejši, izdatnejši in krepkejši delovanje kot francosko žganje in najboljši kosmetikum te vrste. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din, 36 dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250 Din že ob enem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 202, Hrvatska.

»Kulturni pomen socializma«, prevod znamenite knjižice, ki jo je napisal dr. M. Adler, se dobi po 4 Din in se naroči pri Ljudski tiskarni v Mariboru ali pa pri prof. Favi-ju, državna gimnazija, Maribor. Vsi oni zaupniki, ki so prejeli brošure v razprodajo, naj jih čim prej razpečajo in naroče nove.

Maribor.

Volilni shod za Krčevino se bo vršil v nedeljo, dne 19. decembra ob 9. uri dop. v gostilni Prah.

Kriza v mariborskem občinskem svetu. Vsled bližajočih se oblastnih volitev in pa vsled zveze, ki so jo napravili klerikalci z Nemci kot blokaška stranka, so zašli demokrati in narodni socialci v občinskem svetu v opozicijo in mislijo pustiti klerikalnega župana na cedilu, kot so pustili celjski klerikalci demokratskega in to tik pred proračunsko razpravo. Leskovarju so tedaj šteti dnevi in narodni blok je s tem splaval po Dravi. Za ponedeljek sklicana proračunska seja je bila na zahtevo obeh strank odgoda na naslednji ponedeljek.

Še vedno novi avtopromet. V zadnji številki našega lista smo pisali o županovem odgovoru na vprašanje obč. svetn. s. Bahuna, kedaj se bo končno otvoril avtopromet. Župan je na to vprašanje izjavil, da »kakor hitro bomo imeli tu vse tri nabavljene avtomobile, bomo zaprosili za koncesijo«. Ta izjava je opozicijo iznenadila in sodr. Bahun je pripomnil: »Torej tako! Mi smo si pa to stvar tako predstavljali, da koncesijo že davno imamo!« Sodr. Ošlak je pa pripomnil: »Gospod župan! Vi ste nam svoječasno poročali, da koncesijo že imamo!« Župan dr. Leskovar: »Ne, oblast nam koncesije preje ne da, dokler se avtomobili ne preizkusijo!« — Sedaj pa čitamo v »Jutru« od 12. dec., da ta županov odgovor ne drži, češ: »Koncesijo že imamo!« Sedaj pa se naj hudič spozna, kaj je res. Če je res to, kar trdi »Jutro«, tedaj je samo mogoče eno: da župan Leskovar nič ne ve, ali pa je dal namenoma na tozadevno vprašanje tak odgovor, ki more povzročiti samo zmešnjavo. Ako pa bi bila trditev »Jutra« neresnična, potem pa je obžalovati demokrate, ki vodijo akcijo avtoprometa. Na vsak način pa v blokaških možganih ni vse v redu.

Najbrž bodo temu vzrok volitve, če ne — potem pa avtomobili sami.

Pozor stariši! Društvo »Detoljub« priredi v petek, dne 17. tm. ob 20. uri v Ljudskem domu svoj tretji letošnji roditeljski večer. Predava sodr. V. Grčar o temi »Laž in tema«. Naprosamo prijatelje otrok za polnoštevilno udeležbo.

Kupujte razglednice telovadnega društva »Svoboda« v Studencih. Telovadno društvo »Svoboda« v Studencih je izdalo v korist gradbenega fonda nove delavske telovadnice v Studencih posebne razglednice, ki se prodajajo po 5 Din komad. Ker gre ves dobiček v korist omenjene telovadnice, ki se že naglo gradi, priporočamo vsem sodrugom in sodružicam in vsem našim organizacijam, da naroče čim več teh razglednic. Naši zavedni Studenci so pokazali, kako si morajo delavci sami graditi svoje delavske domove, dolžnost naših somišljenikov je, da jim pri tem delu tudi gmotno pomagajo.

Hladna jesen je privrela, pevce drobne nam je vzela, v tolažilo pa je zdaj nam za pečjo »BUDDHA« čaj!

Praznovanje sv. Barbare v Trbovljah.

Trbovlje, 11. dec.

Čudno se Ti bo zdelo, sodrug urednik, kaj vendar hočem povedati o sv. Barbari, ko je toliko važnejših stvari, o katerih bi bilo treba pisati.

Da gredo ta dan ljudje k maši, me popolnoma nič ne briga, saj gredo druge dni tudi. Da se vrše veselice na čast sv. Barbare, je tudi star rudarski običaj in je tudi to v redu, če že mora tako biti.

Delavec, ki se zaveda svojega stanu in položaja in je vzgojen v duhu novega časa, to je v socialističnem duhu, se tudi veseli svojega praznika, toda ta praznik je zanj na dan 1. maja, ker je 1. maj praznik vseh trpečih, pregananih in zaničevanih in ne samo rudarjev, kot je to slučaj sv. Barbare. Zato so ta praznik že povečini opustili, ali se pa obhaja le v ozkem krogu. Pustimo, naj ga obhajajo oni, ki najdejo v tem uteho. Tudi pri nas se je torej obhaja ta praznik, in sicer so ga obhajali delavci v restavraciji, poduradniki pa pri gospej Forte.

Ker je bil dnevni red proslave precej mikaven, je tudi mene zanimalo, da vidim na kak način se proslavlja tak dan med takozvanimi boljšimi ljudmi. Saj je bila zbrana tu vsa inteligenca, takozvana trboveljska elita.

Točno ob 8. uri zvečer se je pričel izvajati program.

Zagrinjalo skrivnost, kateri me je pravzaprav privedel, se dvigne. Na odru je bil zgrajen krasen rov z napisom »Rov sv. Barbare«.

Gosp. ing. Verbič so v dolgem govoru (napisanem seveda) krasno pripovedovali, kako so na dan sv. Barbare molili v cerkvi gospodje državni za obilno produkcijo, katera naj bo temelj državnemu gospodarstvu, ko so ti odšli, so prišli gosp. podjetniki, premožgovnih družb. Tudi ti so molili k sv. Barbari za obilno produkcijo (še bolj pa za obilen dobiček in da bi bili delavci še dolgo tako neumni, da bi se dali pokorno izkoriščati).

Nazadnje je prišla v cerkev dolga raja vključenih postav — tako je govoril gosp. govornik — same sence so hodile. Iz obrazov se jim je bralo, da so to oni črvi, ki rijejo dan in noč pod zemljo in kopljejo zaklad, v temi, da niso deležni niti božjega solnca, ki vendar sije vsem drugim zemljanom. Tudi ti so se zatekli k sv.

Barbari, svoji priprošnici, za srečo in blagoslov božji.

Govoru gosp. Verbiča za tako družbo, kakršna je bila, ni nič kaj dodati.

Takoj na to se je pričel igrokaz iz življenja rudarja v jami, na kraju dela.

Kalšek je igral v vlogi predelavca (Vorhauer), Grabner pa v vlogi kopača (Hauer), oba panzika po poklicu.

Da je kaj takega sploh mogoče, bi nikdar ne verjel, če ne bi na lastne oči videl in slišal. Še bolj bi rad zvedel, kdor je sestavil ta igrokaz.

Igra sama na sebi je brez vsakega jedra. Priduševanja je bilo vse polno in še marsikaj drugega. Ako bi vse napisal, kar se je govorilo ta dan na tem odru, bi me cenzor natknil na kol. To ni bil igrokaz, marveč zbirka kletev in prostaških izrazov, ki jih ne sliši niti v najbolj propadli družbi. Rudarja postaviti v tako luč, je sramota in kulturni škandal, in sicer za prireditelje. Iz tega se vidi, kako ta družba rudarja ceni. Mislim sem, da se bo vendar kdo našel, ki bo to grajal. Krohotali so se in odobraval. Saj vendar ni vse, kar je bilo v dvorani, brez vsakega etičnega čuta. Saj vendar še ni ves svet moralno propadel? Ali prireditelji sploh vedo, kaj je oder? ni bila Talija zasramovana in ponižana? Ali prireditelji sploh zaslužijo ime, katerega nosijo, kot pazniki in drugi taki dostojanstveniki? Ali je morda njihova stanovska organizacija popolnoma propadla? Tega ne morem drugače razumeti, kakor da hoče imeti baš take ljudi. Vrh tega se ti prikaže ob priliki rudarjeve nesreče sv. Barbara uprav tam, kjer je padla kopa kletev in prostaških izrazov. Kakšen kontrast!

Kdo je sestavil ta igrokaz, je vse prej kot etično čuteč človek. Rudarji, zapomnite si, kako Vas cenijo Vaši predpostavljeni. Dobro bi bilo, dobiti prepis tega igrokaza (če sploh obstoji) in ga pokazati široki javnosti, da bo vedela, kake moralne kvalitete so avtorji te originalne igre. Pristaviti bi še bilo h koncu vinsko kopelj, pa bi bilo vse delo izvršeno z res salomonsko modrostjo in modernostjo.

Kranj.

V naši okolici so v zadnjih mesecih požigi na dnevnem redu. Bili so slučaji, ko je bilo v eni in isti noči po več ognjev, kar utruje sumnjo, da gre za požigalce. Zandarmerija, županstva, gasilci in prebivalstvo se trudijo, da bi izsledili dozdevne zločince. Radi tega odreja županstva straže v sedaj mrzlih nočeh. Te straže se oborožuje z vsem možnim orožjem, od navadne palice, do starega vojaškega orožja, ostankov svetovne vojne, čeprav imamo takozvane stroge odredbe, da je vsakovrstno vojaško orožje oddati oblasti. Ali pa ne veljajo tozadevni predpisi nič več? Treba bi bilo, da pristojne oblasti počujajo podrejena županstva, kakšne pravice in delokrog imajo ti stražarji. Ne gre, da ima kdorkoli v civilni ziranem kraju na javnih potih pravico ustaviti kogarkoli, ne da bi bil opremljen s kakim uradnim poverilom. Seveda se to ustavljanje prakticira le napram pripadnikom revnejših slojev. Avtomobili pasirajo brez slehernega nadlegovanja. Radi tega so tudi postali sigurno prometno sredstvo za drobno, drago in tajno blago od državnih meja v notrajnost

dežele. Nasprotno pa mirne, brez avtomobilov potujoče državljane ustavljajo ponoči ne posebno prijazno izgledajoči domačini, katerim se vidi, da je nekako vzplamtela v njih stara junaška kri, saj so si spet enkrat pripeli ob strani staro bridko kavalerijsko sabljo, čeprav bi ravno ta pri eventuelnem zasledovanju požigalcev bila najbolj na potu. Če se pa taka nočna ustavitve dogodi tujcu, mora dobiti vtis, da je najmanj spet oživel stari Čaruga s svojimi tovariši. Sicer pa moramo tudi pripomniti, da se najbrže zasledovani požigalci prav malo poslužujejo javnih, prometnih potov, vsled česar so pač še tako številne straže brez pomene.

Dopisi.

Senovo. Pri volitvah v II. rudarsko skupino smo popolnoma porazili demokrate, ki so se vedno široko ustili, da imajo cel naš revir v svojem žepu. Natančno bomo o izidu volitev še poročali. — Tudi se je preteklo nedeljo vršil pri nas shod naše Socialistične stranke. Govoril je s. Rihtar. Poslušalcev je bilo lepo število in so vsi pritrjevali poljudnim izvajanjem govornika. V kratkem se bo vršil velik volilni shod, za katerega že zdaj agitiramo. — N.

Roginče. V naši zakotni občini smo res precej odrezani od sveta. Pošta rabi kar cel teden, predno nas doseže. Vendar pa kljub vsem težavam tudi vztrajno delamo. V nedeljo nas je obiskal s. Eržen iz Maribora in smo imeli shod. Po shodu smo ustanovili krajevno organizacijo Socialistične stranke, ki se je bomo polnoštevilno oklenili. Za predsednika smo izvolili s. Vincenca Vepko, za zapisničarja s. Leopolda Vehovar, za blagajnika pa s. Jožef Šeligi. — V kratkem bomo kaj več poročali o naših razmerah.

Kultura.

Ljubljanska drama:

Sreda, 15.: »Drugi breg.« E.
Četrtek, 16.: Zaprt.
Petek, 17.: »Triglavska bajka.« Slavnostna predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja, D.

Ljubljanska opera:

Sreda, 15.: »Manon.« B.
Četrtek, 16.: »Židinja.« C.
Petek, 17.: Zaprt.

Mariborsko gledališče:

Sreda, 15.: Zaprt.
Četrtek, 16.: »Manon.« Premijera. Svečana predstava v proslavo rojstnega dne kralja Aleksandra I.

Kino.

KINO »DIANA«, STUDENCI.

Od srede, dne 15. decembra do vključno petka, dne 17. decembra se predvaja krasni film: »Igra ljubavi« z Marcello Albani in Alfredom Abel v glavnih vlogah. Marcello, katero je oče ostavil mlado in z ogromnimi dolgi, postane iz hvalečnosti žena ravnatelja Sörensen, vkljub temu pa pripada njeno srce mlademu inženjerju Georgu. Tajnik direktorja je intrigant, kateri opozori Sörensen na razgovore Marcelle in Georga. Čeravno so ti dogovori povsem nedolžni, postane Sörensen vendar ljubosumen in spozna, da ga Marcello ni poročila radi ljubavi, ampak radi hvalečnosti. Vkljub vsem intrigam in njegovi velik ljubavi napram Marcelli, spozna bolesten Sörensen vendar, da ni pravi mož za Marcello. Ob priliki nekega opravka v hribih postane Sörensen »nesrečen« a za svojo edino dedinjo postavi Marcello. Medtem je postal Georges slaven inženir in za njihovo združitve ni nobenih zaprek več. — Filmska oprema razkošna. Posnetki narave očarajo. — Pride od sobote naprej največja senzacija: »Garde-Oficir«, v glavnih vlogah najznamenitejši filmski igralci: Alfred Abel in Mario Korda.

PRODUKTIVNA ZADRUGA KROJAČEV R. Z. Z O. Z. V MARIBORU, RUŠKA CESTA ŠT. 5

se priporoča za izdelovanje obleke za dame in gospode po meri. — Lastna zaloga češkega in angleškega sukna vseh vrst. — Solidna postrežba.

Nabirajte nove naročnike

SIEGEL & DRUG

TKALNICA PLATNEGA IN BOMBAŽNEGA BLAGA LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 31

SVITAVY (ČSR), WIEN (NEMŠKA AVSTRIJA)

NOVO BUČNO OLJE

Vielhaber & Böhm, pisarna Maribor, Tattenbachova u. 15.

toletne žetve, sveže pridelano, jamčeno pristno in čisto, dobavi po najnižjih dnevnih cenah tovarna olja